

Velký pátek

Základ kázání: Matouš 27,45-50

Kdo chodí v temnotách, kde není žádná záře, ten ať doufá v Hospodinovo jméno a opře se o svého Boha. (Iz 50,10)

V poledne nastala tma po celé zemi až do tří hodin. Kolem třetí hodiny zvolal Ježíš mocným hlasem: "Eli, Eli, lema sabachtani?", to jest: "Bože můj, Bože můj, proč jsi mne opustil?" Když to uslyšeli, říkali někteří z těch, kdo tu stáli: "On volá Eliáše." Jeden z nich hned odběhl, vzal houbu, naplnil ji octem, nabodl na tyč a dával mu pít. Ostatní však říkali: "Nech ho, ať uvidíme, jestli přijde Eliáš a zachrání ho!" Ale Ježíš znovu vykřikl mocným hlasem a skončil.

Velikonoce se slaví v různých zemích různě, ale s Velkým pátkem se asi nikdy nikde nepojila žádná lidová veselice ani výrazné lidové zvyky. A těžko se to kdy změní, lidi si budou vždycky víc vsímat a užívat svátků jiných, veselejších. Velký pátek je svátkem, který připomíná popravu, což moc veselé není.

V ten den popravili člověka, o němž se říkalo všechno možné i nemožné: jedni šli s ním, druzí ho zpovzdálí sledovali, třetí nenáviděli. Poprava to byla veřejná: tahle podívaná uspokojovala všechny ty, kdo se - tehdy jako dnes - rádi dívají na něčí bolest, děs a trápení. My už ji známe jen z biblického vyprávění, ovšem bible s tím příběhem zachází úplně jinak, než by to dělal režisér hororu. V bibli je důležité hlavně to, co je řečeno, co je slyšet, a až na druhém místě bývá, co je vidět.

Tady viděli trápení a smrt, ale důležitější je, co slyšeli. Ovšem ne to, co tam navykládali všichni ti okolostojící (ti toho napovídají nebo nácou do sociálních sítí vždycky hodně), důležité je, co řekl ten uprostřed.

eště než tohleto dění nastalo, vyprávělo se v bibli o tom, že **J** Ježíš přišel lidem vyřídit Boží slovo (to znamená slovo naděje a milosti, a taky soudu nad tím, co se děje zlého). On jim tuhle Boží řeč vyřizoval, jenže lidi si našli způsob, jak se ho zbavit a těch Božích řečí s ním. Proto se ocitl na popravišti. A když ho zabili, nastal takový divný čas: najednou se nevědělo, co dál. Vypravěč to vyjadřuje tak, že po celé zemi nastala tma. Tohle je ta chvíle, kdy promluvil člověk na kříži a jeho ústy promluvil Bůh.

Každý, koho kdy kati pověsili na kříž, ovšem trpěl mimo jiné tím, že se po celou dobu umírání dusil. Možná chroptěl či úpěl, ale je vyloučeno, aby měl v tu chvíli zvukný hlas. Jestliže u Matouše čteme, že Ježíš něco zvolal mocným hlasem, znamená to, že síla a moc toho zvolání rozhodně nebyla v hlasitosti, nýbrž v závažnosti toho, co řekl. A co tedy řekl?

Pronesl začátek prastaré modlitby. Modlitby opuštěného člověka vystaveného úděsnému utrpení. Sice jsou kolem něj jacísi lidé, jenže ti mají momentálně z jeho utrpení požitky nebo je nezajímá. A kde je v tu chvíli Bůh? Přesně na to se ta prastará modlitba ptá. Kde zůstal Bůh?

Tu větu, kterou stará modlitba začíná, pronášeli kdysi králové - ne jako náрек, nýbrž jako vyznání. I Ježíš ji v tuto chvíli říká jako otázku samému Bohu, který vypadá, že je nedostupně daleko, dál než ti posmívající se kati a čumilové pod křížem. A přitom je Bůh jediný, kdo v tu chvíli opravdu slyší a kdo - narozdíl od nich - také rozumí.

A pak přišlo ještě jedno zvolání, opět hlasem, který má moc, ač je tichý. Tentokrát to bylo zvolání beze slov. Přišlo ve chvíli, kdy lidé nad nevinným Ježíšem vykonali rozsudek - jenže to nebyla výhra, vždyť nastala tma a oni najednou nevěděli, jak dál. To, co udělali, nebyla výhra. Byl to čin, nad nímž stojí jako soudce sám Bůh. Ježíšovým hlasem zavolal celé stvoření před soudní stolec (a není na světě místa, kde by se Boží soudcovské pravomoci dalo vyhnout).

Ten mocný a přítom tichý hlas ovšem nezvěstoval pohromy a zkázu - naopak: šťastni, kdo jej uslyší a podrobí se tomuto soudu milosti, protože jejich je to království, jehož brány se tehdy otevřely (pozvánka platí i pro lidi na místech zdánlivě Bohem zapomenutých).

O pustme teď vyprávění evangelia a pojdme o krok dál, co o tom všem vyprávěla další generace - konkrétně co o tom o dvacet let později psal apoštol, který se sám s Ježíšem osobně nepotkal (takže je na tom jako my, taky neviděl, ale slyšel o tom).

Píše: přátelé, slovo kříže je bláznovstvím pro všechny ty, kdo si vystačí sami se sebou a rozhodně nechtějí být na nikom závislí.

Boží syn to bláznovství podnikl: mlčky trpěl, nezvládl své nepřátele, nezvládl donést kříž až na místo vlastní popravy, ba nezvládl ani zjednat si základní lidskou důstojnost, když byl vydán napospas lidem, kteří zesměšňovali všechno, co kdy dělal, oč usiloval a zápasil, a posmívali se, když trpěl.

Jen blázen by zrovna tady hledal Boha - kde asi zůstal, když tohle představení začalo? Ta otázka se nám donekonečna vrací, v nemocích, neštěstích a strachu - kde zůstal Bůh, že nás opustil?

Jen blázen by tady hledal Boha, a on tu přítom je. Ti, kdo dávají najevo, že všechno suše zvládnou, sotva kdy pochopí, že bláznovství Boží je lepší a silnější než to, co dokážu já a co dokážete vy. Protože tomu, co dokážeme, něco chybí. My tak nanejvýš "zvládáme": zvládáme úkoly, zvládáme problémy, pandemii, přírodu či inflaci, zvládáme okolnosti, druhé lidi, někdy i sami sebe.

A ono přítom nejde tolik o to zvládnout, jako spíš: najít si své místo mezi lidmi, ve světě a před Bohem.

Velký pátek je tu od toho, aby připomněl, že nás Bůh nepřišel zvládnout. Přišel proto, abychom našli svou záchranu, a učí nás ji hledat v tom, co nazýváme Boží odpuštění.

Boží odpouštějící láska se nelekne ani smrti a my jsme zváni, abychom hledali své místo mezi lidmi a před Bohem - ne z pozice

těch, kdo musí všechno zvládnout, ale z pozice těch, kdo vědí o své vině a žijí z toho, co tvoří Boží odpuštění s námi a mezi námi nového.

Bože,

Velký pátek stojí ve znamení něčeho temného, jako by shrnoval všechno hrozné, čeho jsme my lidé schopni.

A přece tvoje slovo říká, že jsou Velikonoce současně přemožením všech hrůz, ať jsme je my lidi zavinili nebo ne.

Prosíme tě, dej nám proniknout do smyslu velikonočních událostí, aby se nám staly opravdu světlem a abychom se uměli dívat i skrze stíny bolesti a smrti.

Dej nám, Pane, víru, lásku a naději. Amen.

Kdo chodí v temnotách, kde není žádná záře, ten ať doufá v Hospodinovo jméno a opře se o svého Boha. Bůh vás v té tmě nenechá. Amen.